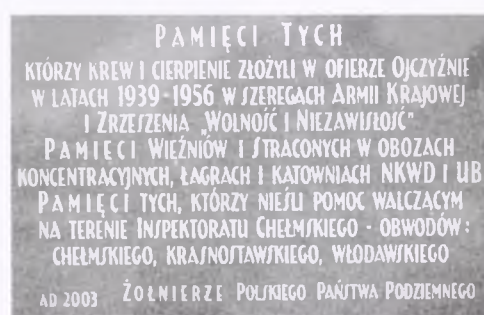

Miejsca pamięci Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” – Inspektoratu Chełmskiego „WiN” Stowarzyszenia Społeczno - Kombatanckiego (7)

Jan Paszkiewicz

Pomnik pamięci martyrologii żołnierzy Inspektoratu Chełmskiego Armii Krajowej i Zrzeszenia „WiN” 1939-1956 oraz wspierającej ich ludności miejscowej na cmentarzu komunalnym przy ul. Ignacego Mościckiego w Chełmie (2003 r.).

Ów symboliczny w formie nagrobek – opisany zwięźle przez Z. Lubaszewskiego w przywoływanej już parokrotnie przeze mnie publikacji Komisji Krajoznawczej O/PTT-K im. Kazimierza Janczykowskiego w Chełmie (*Pomniki i tablice pamiątkowe Chełma*, Wyd. TAWA, Chełm 2009, s. 28-29) – usytuowany jest przed kaplicą cmentarną, na skwerku z prawej strony.

Starania o budowę pomnika upamiętniającego walkę i męczeństwo żołnierzy AK, ramienia zbrojnego Polskiego Państwa Podziemnego i „WiN”, filaru powojennego niepodległościowego podziemia antykomunistycznego oraz wspomagającej ich ludności cywilnej – zwłaszcza rolników, leśników i lekarzy (według pierwotnego pomysłu stanąć miał przy Bazylice Narodzenia NMP) – z dotacji Urzędu ds. Kombatanatów i Osób Represjonowanych i środków własnych Inspektoratu – podjęte zostały w 2002 r. Tekst inskrypcji na tablicy, uzgodniony z prezesami SZZAK Koła Chełm Stanisławem Miłaskiewiczem i Chełmskiego Środowiska Żołnierzy 27. WDP AK Tadeuszem Perszem, uzy-

skął akceptację Prezydium Wojewódzkiego Komitetu Ochrony Pamięci Walk i Męczeństwa w Lublinie 18 VI 2002 r. Dnia 30 IX tr. zapadła pozytywna Uchwała Rady Miejskiej w sprawie wzniesienia rzeczonoego pomnika. Głównym organizatorem budowy obiektu oraz uroczystości jego odsłonięcia i poświęcenia w dniu 18 maja 2003 r. był Janusz Toporek, działacz Inspektoratu i członek Zarządu Obszaru Wschodniego w Lublinie zarazem.

Mszę św. w bazylice (w jej trakcie Zygmunt Ożóg, członek Inspektoratu, odczytał treść modlitwy za dowódców, żołnierzy i tych, którzy pomagali walczącym) i okolicznościową homilię wygłosił ks. infułat Kazimierz Bownik, który też odsłonił – wspólnie z płk. M. Niedzielskim, Wiceprezesem ZG i ppłk. Z. Boczkowskim, Prezesem ZOWsch. „WiN” – i poświęcił pomnik. W uroczystości udział wzięli m.in. Jacek Sasin, Dyrektor Departamentu w Uds.KiOR, przedstawiciele władz samorządowych wojewódzkich, powiatowych i miejskich, zarządu miasta, policji, wojska i środowisk kombatanckich z 7. pocztami sztandarowymi. Apł poległych zakończony zo-

stał trzykrotną salwą honorową w wykonaniu kompanii Wojska Polskiego z Garnizonu Chełm. Po obiedzie żołnierskim w Wojskowym Klubie Garnizonowym odbyło się spotkanie koleżeńskie kombatantów z programem artystycznym, na który złożyły się głównie wiersze patriotyczne i pieśni partyzanckie w wykonaniu środowiska „Zaporczyków”.

* * *

Na cmentarzu tutejszym pochowani zostali dwaj żołnierze oddziału zbrojnego „Młota”: ppor. Tadeusz Kwiatkowski „Krzysztof” – „Krzyś” (1923-1987; oficer łączności – później inwigilowany przez UB/SB) i Wacław Kowalczyk „Kruk” ze Strachostawia (1922-2010). Na parafialnym przy ul. Lwowskiej zaś: Jerzy Śliwiński „Śliwa” (ur. w Chełmie, ranny 21 XI 1946 r. w Lesie Pobołowickim i zamęczony w areszcie

PUBP Chełm 27 tm. w wieku 18. lat), Roman Koćmirowski „Jar” (1923-2008; więzień polityczny PRL), Bogusław Sołdon „Majtek” (1925-2009; więzień polit. PRL) i Jerzy Biegalski „Skosny” (1927-2011; aresztowany w 1950 r., lecz zwolniony wkrótce mimo obciążających go zeznań...). Na terenie samego tylko chełmskiego powiatu ziemskiego z kolei, poza wymienionymi w poprzednim odcinku niniejszego cyklu: Stanisław Albinak „Ryszard” z Okop (ur. 1928 w Maryninie) w Świerżach, Józef Błaszczuk „Lis” (ur. 1913 w Leszczance, zm. 1980; więzień polit. PRL) w Kaniem, Edward Gałęcki „Grom” (1921-2007; więzień polit. PRL) w Dorohusku, Mieczysław Hawryluk „Syrena” z Leśniczówki (ur. 1923 w Łukówku; więzień polit. PRL) w Rudzie-Hucie i Mieczysław Patkowski „Gruby” – „Frycha” (ur. w 1921 r. w Mołodutynie, zm. 1983; nieformalny adiutant „Młota” – później inwigilowany przez UB/SB) w Kumowie.